

2022-12-13

Till: Johan Kaarme

Johan.kaarme@regiongavleborg.se

För kännedom: Jan Lahenkorva, jan.lahenkorva@regiongavleborg.se

Jennie Forsblom, jennie.forsblom@regiongavleborg.se

Låt hörselskadade ta del av musiken

Hörselskadades Riksförbund (HRF) och Föreningen för Sveriges skriv- och TSS-tolkar (FST) uppmanar Region Gävleborg att omedelbart riva upp sitt beslut om att inte skrivtolka sånger för hörselskadade.

Från och med 1 augusti 2020 har Region Gävleborg, som enda region i Sverige, en bestämmelse att "det inte är att anse som tolkuppdrag att skriva ner sångtexter eller motsvarande". Mitt under coronapandemin begränsades hörselskadades möjlighet att få vara delaktiga efter ett tjänstemannabeslut i HSRs ledningsgrupp. Beslutet tillämpas godtyckligt, strider mot de tolketiska reglerna, försätter skrivtolkar i en ohållbar arbetssituation och stänger ute hörselskadade från att delta i samhället på lika villkor.

Bryter mot God tolksed

Region Gävleborg ställer krav på att alla tolkar som har avtal med regionen ska följa *God tolksed* från Kammarkollegiet. De etiska riktlinjerna ställer bland annat krav på att tolken ska vara opartisk och tolka allting som sägs i rummet. Om en tolk inte är opartisk eller slutar att skriva, i det här fallet vissa sånger, skapar det brist på tillit till tolken från både tolkanvändare och andra i rummet.

Vidare ställer de etiska riktlinjerna krav på att tolkar ska kunna förbereda sig. För skrivtolkning av sånger betyder det att tolken ges tid att förinskriva sångerna, vanligen genom att söka upp sångtexter eller tillfråga artisten och lägga in texterna i skrivtolkningsprogrammet i förväg. När sången framförs trycks texten fram av tolken i rätt tid. Syftet med förinskrivning är att kvalitetssäkra att sången återges så korrekt som möjligt. Tolken ges möjlighet att under framförandet fokusera på mellanprat och eventuella förändringar i texten i stunden.

Principiellt förkastligt och godtycklig tillämpning

Beslutet är generellt formulerat och principiellt förkastligt eftersom tjänstemän tagit sig friheten att förändra innebörden av vad skrivtolkning är för en hel profession skrivtolkar.

Beslutet har kommunicerats på ett otydligt sätt vid ett flertal tillfällen av tolkcentralen. Olika begrepp har använts som till exempel "sångunderhållning/trubadur", "underhållning/sånger" eller "allsång/trubadur" för att förklara vad som regionen avsett med sitt beslut och ett flertal försök till "förtydliganden" har gjorts av tolkcentralen för att kommunicera vad regionen egentligen beslutat om. Varje "förtydligande" har hänvisats tillbaka till det generella beslutet att "det inte är att anse som tolkuppdrag att skriva ner sångtexter eller motsvarande". Ingen skriftlig information om tolkning av sånger finns heller tillgänglig på regionens webbplats eller på 1177.

Samtidigt har tolkcentralen tillämpat beslutet som att det endast är viss typ av underhållning som avses eller viss mängd av sånger som får tolkas. "Ett fåtal sånger" går bra att tolka, men på grund av otydligheten i beslutet har detta uppfattats på olika sätt. Tolkarna kan därmed hamna i lägen där de behöver tolka sånger utan förberedelse eller avstå från att tolka sångerna som trots allt hade varit okej att förbereda och tolka. Denna osäkerhet innebär en kraftig försämring av arbetsmiljön. Ska många sånger framföras vid samma tillfälle, anser tolkcentralen att det åligger arrangören att ta fram ett sånghäfte. Tolkcentralen har också kommunicerat att det har betydelse för tillämpningen av beslutet om beställningen kommer från en enskild tolkanvändare eller om det är en gruppbeställning för flera användare. Rättsosäkerheten hos tolkanvändarna om den godtyckliga tillämpningen är total och arbetssituationen för tolkarna är under all kritik.

HRF har tagit upp missförhållandena med tolkcentralen och stabschefen (Tommy Stokka) innan beslutet genomfördes och frågan har varit uppe i brukarrådet hörsel i april 2022, utan att få gehör för att ta bort de godtyckliga reglerna.

Riv upp det godtyckliga beslutet

Effekten av beslutet maskerades helt av att inga tolkuppdrag kunde genomföras under pandemin på grund av rådande restriktioner. Nu träffas vi sedan en tid tillbaka som vanligt igen. Hörselskadade vill kunna delta i allsången, sjunga med i barnens luciatåg eller delta i julfirande med sång och musik på samma villkor som andra. Och skrivtolkar behöver få göra hörselskadade delaktiga genom att få förutsättningar att göra ett bra jobb, utan att tvingas bryta mot *God tolksed* när de arbetar i Region Gävleborg.

HRF och FST anser att Region Gävleborg på ett enkelt sätt kan göra rätt genom att riva upp det godtyckliga tjänstemannabeslutet och fortsättningsvis låta hörselskadade ta del av sång och musik som alla andra medborgare.

Carl-Eric Larsson

Mattias Lundekvam

Evelina Alenäs

Ordförande HRF Gävleborg

Förbundsordförande HRF

Ordförande FST